

Mededelingen MT V&Z – 13 oktober

Directeur V&Z

De kop is eraf! Ik ben nu 8 dagen officieel in functie, na een maand samen met (10)(2e) (10)(2e) opgetrokken te zijn. Die maand bood me de gelegenheid met veel mensen binnen het RIVM kennis te maken en een stoomcursus over de organisatie te krijgen. Inmiddels weet ik ook beter mijn weg op het terrein en heb ik een innige vriendschap ontwikkeld met de medewerkers van SSC helpdesk, die me goed geholpen hebben met de nodige ICT vragen. Inmiddels weet ik dat thee en een laptop zich niet goed tot elkaar verhouden en dat een filmpje met geluid afspelen vraagt om dubbelchecken of je je geluid aan hebt. Ook heb ik een aardige lijst van afkortingen die ik ken en heb ik veel reguliere vergaderingen minimaal 1 keer meegemaakt: DR, MT V&Z, MT, V&Z plus, MT RIVM en nog een aantal.

Het fijne was dat in september er nog ruimte was voor afspraken op het RIVM, coronaproof uiteraard. Het elkaar even fysiek zien bij een eerste kennismaking is van meerwaarde. En dat is door de nieuwe richtlijn nu weer lastiger. We zullen ons weer aanpassen en thuiswerken. Misschien is dat nu wel moeilijker omdat het de tweede keer is. Of inmiddels een nieuwe realiteit waar we aan gewend zijn geraakt. Wat ik belangrijk vind, is dat we elkaar niet uit het (digitale) oog verliezen. Zoek het digitale contact met elkaar en trek aan de digitale bel als dat nodig is. Gisteren was ik te gast bij de digitale zeepkist van de IV organisatie, waar wekelijks rond de 150 medewerkers bij aansluiten. Zowel via de chat als in beeld worden lopende zaken gedeeld en onderwerpen besproken. Misschien ook een idee voor ons domein? Om te beginnen wil ik jullie van harte uitnodigen om me digitaal te ontmoeten in de Ask Me Anything sessies die ik de komende donderdagen gepland staan. Kom digitaal langs, vertel me over je werk. En je mag (hoeft niet) me vragen stellen. Voor nu hoop ik dat we, ook door de aangescherpte maatregelen en het meer thuiswerken, een daling van het aantal besmettingen zullen gaan zien. Blijf gezond!

AAM (10)(2e)

- Afgelopen weken zitten vol met het lezen van alle offertes van de V&Z programma's én bespreken ervan met de programmahouders en voor sommige nog een extra bespreking met de opdrachtgever. Zo'n week waarvan je denkt dat het echt niet past in de tijd. Toch weer gelukt, dankzij alle goede medewerking van alle betrokkenen. We hebben weer een mooi pakket met offertes. Wie meer wil weten kan terecht bij de programmahouders.
- Diverse gesprekken over de inrichting van programma 19 COVID-19. Dit is een programma van Clb dat bestaat uit 18 thema's, waarvan er 5 door V&Z worden getrokken. Naast de inhoudelijke invulling is er aandacht nodig voor de beheerskant. Enerzijds is er een wens om zo min mogelijk tijd kwijt te zijn met administratie en anderzijds wil je ook zorgen dat je alle informatie hebt voor de beantwoording van vragen die in de toekomst over de besteding van het budget kunnen worden gesteld. Daarnaast aandacht voor de RIVM-brede afstemming, dit is een programma waar alle domein in meewerken.
- Meegeholpen met de voorbereiding van het PO van (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) met de (10)(2e) die zich liet vervangen door haar (tijdelijke) waarnemers (10)(2e),

en dit overleg bijgewoond. (10)(2e) zal de honneurs als (10)(2e) voor de reguliere taken de komende tijd waarnemen, i.v.m. de drukte rond COVID-19. Op de agenda de stand van zaken van de offertes en de opzet van het COVID-19 programma.

Informatiemanagement

Woensdag 23 september is (10)(2e) gestart als tweede informatiemanager van V&Z. (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e) Ook VWS is voor (10)(2e) niet onbekend, dankzij een eerdere werkplek daar bij (10)(2e) kern tijdens haar traineeship. Ze hoopt snel velen van jullie te mogen ontmoeten!

CvB (Centrum voor Bevolkingsonderzoek)

Bevolkingsonderzoeken naar kanker & Nationaal Programma Griep preventie

Update herstart bevolkingsonderzoeken

Bevolkingsonderzoek darmkanker

Bij de herstart van het bevolkingsonderzoek darmkanker was er minder dan 50% capaciteit beschikbaar om intakes voor vervolgonderzoek (coloscopieën) uit te voeren. Sinds september is de capaciteit weer op het niveau van vóór de uitbraak van de coronapandemie. Dat is goed nieuws! Hierdoor kunnen we meer mensen uitnodigen. Daarmee lopen we de vertraging van de tijdelijke stop in. Het aantal cliënten die wachten op een intake die gepland stond voor of tijdens de tijdelijke stop, is op dit moment heel klein. We zijn trots op onze ketenpartners, die met hard werken de achterstanden hebben ingelopen.

Bevolkingsonderzoek borstkanker

Voor het bevolkingsonderzoek borstkanker gelden sinds de herstart eind juni de coronamaatregelen. Het gevolg is dat we per dag minder vrouwen kunnen onderzoeken. Om de onderzoeken beter te plannen versturen we open uitnodigingen. Dat houdt dat vrouwen een uitnodiging ontvangen, waarmee zij zelf een afspraak maken voor hun onderzoek. Tot nu toe lijkt de opkomst met deze manier van uitnodigen goed te zijn. We werken samen met de uitvoeringsorganisaties hard om de mogelijkheden van de screeningscapaciteit te vergroten. Van een dagcapaciteit van aanvankelijk 40%, zijn we medio augustus opgehoogd naar 60% en die zal begin oktober verder omhoog gaan richting 80%. In hoeverre dat haalbaar is, is ook afhankelijk van de mate van uitval door medewerkers met covid-achtige klachten. Ook lopen we in bepaalde regio's tegen grenzen door het arbeidsmarkttekort aan, alhoewel de beschikbare menskracht sinds de heropstart wel weer volledig wordt ingezet.

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker is sinds juli weer volledig gestart. Het aantal uitnodigingen ligt op het niveau van voor de uitbraak van het coronavirus. We monitoren de deelname nauwkeurig. Alle vrouwen die willen meedoen kunnen een uitstrijkje laten maken bij de huisartspraktijk of een zelfafnameset aanvragen. De zelfafnameset wordt op advies van de Gezondheidsraad alleen ingezet voor vrouwen die géén uitstrijkje willen laten maken. Een huisartspraktijk die vanwege corona(maatregelen) tijdelijk geen uitstrijkjes kan uitvoeren kan ook de zelfafnameset adviseren aan vrouwen.

Vorbereiding eventuele 2e golf

We zetten alles op alles om te voorkomen dat de bevolkingsonderzoeken nog een keer moeten stoppen. Daarom heeft het RIVM een aantal scenario's opgesteld om het bevolkingsonderzoek tijdens een tweede golf van de coronapandemie door te laten gaan. De scenario's en de maatregelen zijn met onder meer de programmacommissies afgestemd en vastgesteld door de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het uitgangspunt is om te blijven uitnodigen en waar nodig met vertraging en/of door triage bij borst- en baarmoederhalskankerscreening. Met triage bedoelen we dat cliënten met een ernstigere afwijking voorrang krijgen en cliënten met een minder ernstige afwijking langer wachten op het vervolgonderzoek. De betrokken zorgverleners maken de afweging welke cliënten met spoed gezien moeten worden en welke cliënten iets langer kunnen wachten. Uiteraard hopen we dat deze maatregelen niet nodig zullen zijn.

Actualisatie voorlichtingsmaterialen

In samenwerking met de werkgroepen communicatie zijn alle voorlichtingsfolders en brieven voor de drie bevolkingsonderzoeken geactualiseerd. Vanwege alle coronamaatregelen is er ook nieuw beeldmateriaal: 1,5 meter afstand ook in beeld. De nieuwe folders zijn vanaf 1 januari 2021 beschikbaar, ook digitaal op www.rivm.nl.

Wachtkamerschermen

We hebben korte animaties gemaakt voor op wachtkamerschermen in huisartsenpraktijken. De animaties gaan over de bevolkingsonderzoeken borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker. De animaties zijn de komende maanden te zien in zo'n 2600 huisartspraktijken.

Monitors

De jaarlijkse monitors van de bevolkingsonderzoeken naar kanker worden binnenkort gepubliceerd. Houd de website www.rivm.nl in de gaten voor het nieuwsbericht.

Pre en Neonatale screeningen**Dep/seo****Nu online: informatie voor professionals over het eerste trimester SEO**

Vanaf (naar verwachting) de tweede helft van 2021 wordt het eerste trimester SEO (structureel echoscopisch onderzoek) aangeboden. Zwangeren kunnen dan kiezen voor een echo-onderzoek rond de 13e week van de zwangerschap om hun ongeboren kind te laten onderzoeken op lichamelijke afwijkingen. Het eerste trimester SEO wordt aangeboden in het kader van een wetenschappelijke studie: de IMITAS studie. De voorbereidingen zijn in volle gang. Van maart tot en met juni 2021 vindt de (bij)scholing van counselors en echoscopisten plaats. Om hen te informeren, staat sinds kort de webpagina [Het eerste trimester SEO](http://www.pns.nl) online op www.pns.nl. De informatie voor publiek komt medio 2021 online.

Hieiprik

Uitvoeringstoets: SMA kan toegevoegd worden aan de hielprik

Op 30 september is de uitvoeringstoets 'Toevoeging Spinale Musculaire Atrofie (SMA) aan de neonatale hielprikscreening' aan VWS aangeboden. De ernstige spierziekte SMA kan aan de hielprikscreening toegevoegd worden. Naar verwachting kan dat vanaf oktober 2022. SMA is een ernstige, aangeboren spierziekte. Kinderen met SMA raken verlamd en kunnen eraan overlijden. Ieder jaar worden 15 tot 20 kinderen met de ziekte SMA geboren. De klachten beginnen meestal op jonge leeftijd. Door de ziekte vroeg op te sporen, kan de behandeling snel starten. Dit voorkomt onherstelbare schade en ernstig leed.

GR-advies: geen screening op niet-behandelbare aandoeningen

Op 30 september heeft de Gezondheidsraad het advies over screening op niet-behandelbare aandoeningen aangeboden aan VWS. De Gezondheidsraad adviseert om voorlopig *geen* landelijk programma op te zetten om kinderen in de eerste levensmaanden te screenen op aandoeningen waarvoor nauwelijks of geen behandeling bestaat. Voor de meeste van die aandoeningen zullen de voordelen van screening volgens de raad niet opwegen tegen de nadelen.

Toevoeging van galactokinase deficiëntie aan de hielprik

Op 1 oktober 2020 is de ziekte galactokinase deficiëntie toegevoegd aan de neonatale hielprikscreening. Dit betekent dat de screeningslaboratoria vanaf 1 oktober 2020 het bloed op de hielprikkaarten ook onderzoeken op deze ziekte. Het totaal aantal ziekten waar het bloed vanaf 1 oktober 2020 op wordt onderzocht, is nu 23. De toevoeging vindt plaats in het kader van de uitbreiding van de neonatale hielprikscreening.

Galactokinase deficiëntie (GALK-deficiëntie) is een stoornis van het galactose metabolisme en daarmee een stofwisselingsziekte. Klassieke galactosemie (GALT-deficiëntie), een andere stoornis van het galactose metabolisme, zit al sinds 2007 in de hielprikscreening. Bij galactokinase deficiëntie wordt galactose (onderdeel van lactose ofwel melksuiker) onvoldoende in de lever afgebroken. De oorzaak van de ziekte is een deficiëntie van het enzym galactokinase.

Onbehandeld leidt galactokinase deficiëntie in de eerste levensweken aan beide ogen tot de oogziekte staar. De behandeling is een vroege start met een streng, levenslang lactosevrij en galactosebeperkt dieet.

De prevalentie van galactokinase deficiëntie in Nederland is gemiddeld één kind per jaar

Uitbreiding van de hielprik met MPS I en SCID

De volgende ziekten die aan de hielprik zullen worden toegevoegd zijn MPS I en SCID.

De screening op SCID zal op 1 januari 2021 landelijk starten. Sinds 1 april 2018 wordt in de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland al op deze ziekte gescreend, in de vorm van een pilot. SCID is een ernstige ziekte van het afweersysteem.

De toevoeging van mucopolysaccharidosis type 1 (MPS I) wordt beoogd op 1 maart 2021. Mucopolysaccharidosis type 1 is ook een stofwisselingsziekte.

De uitbreiding van de neonatale hielprikscreening geldt ook voor Caribisch Nederland.

Update hieprikscreening op Bonaire, St. Eustatius en Saba

In 2015 is de neonatale hieprikscreening ingevoerd op de eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba. Vanaf 2015 zijn op deze eilanden vier kinderen opgespoord met een aandoening in de hieprikscreening. In opdracht van het Centrum voor Bevolkingsonderzoek stelt TNO Kwaliteit van Leven jaarlijks een monitor op de van de hieprikscreening in Caribisch Nederland. Er vindt een driemaandelijks teleconference call plaats tussen het RIVM en de GGD-contact personen op Caribisch Nederland: door de logistieke uitdagingen is het van belang goed met elkaar samen te werken en op de hoogte te blijven. Deze september was het overleg voor het eerst in corona stijl: mét beeld erbij. Dat we al die jaren alleen telefonisch contact hebben gehad zonder beeld is eigenlijk gek, beseffen we nu!

De teleconference call stond, net als veel in deze tijd, een groot deel in teken van Covid-19. Het virus heeft ook deze eilanden bereikt. Saba is nog Covid-19 vrij, maar St. Eustatius en Bonaire zijn druk bezig met patiënten. In maart en april zijn vertragingen ontstaan bij het verzenden van hieprikskaarten naar het RIVM, dat de hieprikskaarten voor CN analyseert. Dit kwam door maatregelen in de luchtvaart. Inmiddels kunnen alle procedures weer worden hervat en worden de tijdslijnen voor het afnemen van de hieprikscreening en terugkoppelen van de uitslag, weer gehaald. Voor zover nu bekend, zijn er afgelopen maanden gelukkig geen casussen voorgekomen waarbij een aandoening te laat ontdekt is. Tijdens Covid-19 is wel duidelijk geworden dat noodzakelijke zorg in Colombia niet gegarandeerd is tijdens een dergelijke pandemie omdat grenzen werden gesloten. Daarom wordt door de directie Zorg en Jeugd Caribisch Nederland onderzocht wat er mogelijk is aan organisatie van benodigde zorg op de eilanden zelf.

Ook werd voor de hieprikscreening besproken dat zwangeren op Saba en St. Eustatius voortaan naar Bonaire in plaats van St. Maarten zullen gaan voor een bevalling en daar ook de hieprikscreening krijgen. Dit vanwege de Covid-19-problematiek op St. Maarten. Saba en St. Eustatius kunnen geen passende zorg bieden vanwege hun zeer kleine omvang. Eerder gingen deze zwangere vrouwen daarom naar St. Maarten voor geboortezorg. Aangezien er op St. Maarten geen hieprikscreening wordt aangeboden, werd in deze gevallen de hieprikscreening afgenomen wanneer de vrouwen met pasgeboren kind terugkwamen op Saba of St. Eustatius.

In de uitvoeringstoets voor neonatale hieprikscreening op SMA is in een apart hoofdstuk beschreven hoe de terugkoppeling van de testuitslag, diagnose en de behandeling zal verlopen in het geval van een SMA-verwijzing van een kind op een van de BES-eilanden. Dit hoofdstuk is afgestemd en besproken met de BES-eilanden, die op hun beurt betrokken uitvoerenden informeren.

G&M (Gezondheid & Maatschappij)

Algemeen

Gezond Leven

- Op woensdag 30 september was er een leernetwerkdag van het ZonMw programma 'Aan de slag met preventie in uw gemeente'. Dit keer stond het project Wijzer in de Wijk centraal, waarbij we vanuit het RIVM ook nauw betrokken zijn. Het is zeer de moeite waard om de drie filmpjes te bekijken van de Gezonde Wijkaanpakken in Leiden (Stevenshof), Den Haag (Zuidwest) en Alphen

aan den Rijn (Alphen Noord). Leuk om te zien hoe ze integraal aan de slag gaan met gezondheid. De filmpjes zijn getoond tijdens de leernetwerkdag en te vinden bij Wijzer in de Wijk. Meer info: (10)(2e)

- Op vrijdag 2 oktober was er een matchmakingbijeenkomst over het ZonMw programma Gemeenten Samen Gezond. ZonMw heeft toelichting gegeven op de call om veelbelovende lokale integrale aanpakken van gezondheidsbevordering in de gemeentelijke praktijk te versterken en te verbeteren. RIVM is meer ingegaan op de zes thema's binnen deze call 1. Infrastructuur en governance; 2. Financiering van gezondheidsbevordering; 3. Burger aan zet, 4. Lerend monitoren en evalueren, 5. Ruimte voor professionals en 6. Stoppen met roken in de wijk. Door meer in te zetten op deze thema's zijn integrale aanpakken te versterken en te verbeteren. Tijdens deze bijeenkomst was er ook uitwisseling tussen oa gemeenten, GGD-en en kennisinstituten om (al dan niet samen) een aanvraag in te dienen. Meer info: (10)(2e)
- Afgelopen week was de week van de valpreventie. Veiligheid.nl en Gezond Leven besteedden deze week veel aandacht aan dit thema. De webinar met voorbeelden van GGD Amsterdam en gemeente Lingerwaard is nog terug te zien via: <https://www.onlineseminar.nl/veiligheidnl/webinar/35115/valpreventie-lokaal-vorm-geven/>
- Op 7 oktober was er een grote succesvolle online bijeenkomst voor de commissieleden van alle 9 erkenningscommissies (van 7 kennisinstituten). In deze afwisselende, inspirerende en interactieve bijeenkomst werd teruggeblikt naar de behaalde successen maar vooral wisselden we ideeën uit over waar we de komende jaren naar toe willen met het erkenningstraject. Aan eind ondertekenden de directeuren het Convenant Erkenning van Interventies. Onze directeur (10)(2e) woonde de hele bijeenkomst bij en kon op deze manier goed kennismaken met de thema's en discussies van het erkenningstraject.
- Afgelopen week had (10)(2e) overleg met GGD Kennemerland. Dit geeft inzicht in de lokale opgaven waar gemeenten en GGD-en voor staan. Zo worstelen gemeenten in deze regio hoe ze de speerpunten van de landelijke nota volksgezondheid, het preventieakkoord en het sportakkoord slim aan elkaar verbinden. De GGD is daar niet altijd automatisch vanuit haar adviserende rol bij betrokken. Door de samenwerking met RIVM en GGD te versterken en die ook kenbaar te maken aan gemeenten hopen we daar verandering in te brengen. Een meer zichtbare en betrokken GGD geeft de mogelijkheid om ook kennis en producten van het RIVM meer onder de aandacht te brengen van gemeenten. Volgende week schuift (10)(2e) aan bij een overleg met alle wethouders van de regio Hollands Noorden om kort iets te vertellen over de impact van corona op lokaal gezondheidsbeleid en eind oktober vindt een eerste verkennend gesprek plaats met GGD Amsterdam over nadere samenwerking met het RIVM.

Kennisintegratie Volksgezondheid en Zorg

- Op donderdag 1 oktober was er een bijeenkomst over een nieuwe regionale opdracht 'Monitor en Kennislijn Regiodeal Vitale Wijken' met de provincie Utrecht, de gemeenten Utrecht, Amersfoort, Zeist en Nieuwegein en RIVM. Vanuit het RIVM waren (10)(2e) en (10)(2e) aanwezig. Doel van deze monitor is de komende vier jaar de voortgang van vier vitale wijken in deze gemeenten te gaan monitoren. Het was een positieve bijeenkomst en de gemeenten staan inmiddels achter het monitoringsplan. Het plan wordt nu voorgelegd aan de wethouders en hopen ook op dat niveau snel een akkoord te krijgen voor dit plan.
Meer info: (10)(2e)

Kort-cyclische impact analyse

VVG

- EUPHA Governing Board. (10)(2e) 1 (10)(2e) heft namens RIVM de EUPHA governing board bijgewoond. Daarin is de sectie Foresight nu als een definitieve sectie vastgesteld.
- Voor de c-VTV zijn diverse consultaties gehouden met onder andere de ministeries (VWS, interdepartementaal) en de wetenschappelijke adviesraad (WAR). De WAR, onder voorzitterschap van Karien Stronks is geïnstalleerd door (10)(2e) (10)(2e). De WAR is mede voor het vervolgtraject naar de VTV-2024. De waardevolle feedback van deze consultaties wordt nu verwerkt in de eindproducten: een compact e-magazine en een achterliggende, meer gedetailleerde website. Deze zullen 27 november aangeboden worden aan minister de Jong en wellicht ook nog Stas Blokhuis.

(10)(2e)

Online meeting met de Wetenschappelijk advies raad (WAR)

Mededelingen COVID-19 Gedrag & Maatschappij

Gedragsunit

- Op 28 september is de memo '1,5 meter afstand houden en drukte vermijden' opgeleverd aan VWS > kern: afstand houden lukt niet als het te druk is. Dus eerst drukte verminderen, daarna inzet op maatregelen om afstand houden te bevorderen zoals aanpassen fysieke inrichting / loopwegen etc in combinatie met communicatie.
- Op 2 oktober is de 7^e beleidsrapportage van de gedragsunit opgeleverd aan VWS.
- De 7^e ronde gedragsvragenlijst is inmiddels afgenomen, bevindt zich nu in analyse / publicatie fase.
- De 7^e ronde interviews volgt hierop.
- Nieuw is de start van het 3 wekelijkse trendonderzoek olv (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e) ten behoeve van het corona-dashbord. Dit onderzoek levert indicatoren over gedrag op via een representatief sample op zowel landelijk als veiligheidsregio-niveau.
- (10)(2e) is per 1 oktober terug naar de Hogeschool van Amsterdam. Na een half jaar intensief samenwerken maakt hij geen deel meer uit van het kernteam van de gedragsunit. Wel zal hij nog als adviseur voor een beperkt aantal uur in week de komende maanden nog te raadplegen zijn door medewerkers van de gedragsunit. Zie ook: <https://www.issuemakers.nl/blog/reint-jan-renes-over-gedragswetenschap-en-de-corona-gedragsunit-het-moment-dat-van-dissel-onze-studieresultaten-mee-ging-nemen-in-zijn-verhaal-was-voor-ons-een-klein-succes-momentje/>
- Op 5 oktober heeft (10)(2e) deelgenomen aan een WHO Euro meeting over Pandemic Fatigue
- (10)(2e) heeft op 8 oktober een introductie verzorgd over de gedragsunit voor medewerkers van de Veiligheidsregio's. Regio's zoeken naar uitleg over #hoedan. Deze vraag kwam ook specifiek naar voren over quarantaine.
- (10)(2e) hebben op 8 okt een overleg gehad met het team maatregelen van de VWS programmadirectie COVID-19 over nieuw op te starten onderzoek op Schiphol naar thuisblijven door mensen die terugkeren uit oranje gebieden.

Kennisintegratie COVID-19 gerelateerd onderzoek

- Op donderdag 24 september is de 7^e rapportage 'Inventarisatie Nederlandse COVID-19 Onderzoeken: Preventie en Zorg & Brede Maatschappelijke vraagstukken' opgeleverd aan VWS. Dit zijn de vijf belangrijkste punten uit deze editie:
 - De coronacrisis maakt kwetsbaarheden in de samenleving beter zichtbaar, omdat problemen als gevolg van de crisis zich opstapelen bij bepaalde bevolkingsgroepen.
 - De aanvankelijke verbetering in psychische gezondheid en het welbevinden van mensen na de periode van de lockdown lijkt zich niet door te zetten.
 - De werkdruk onder hulpverleners op psychisch en psychosociaal terrein is na de stijging tijdens de crisispiek wat afgenomen, maar nog steeds hoger dan voor de crisis. De psychische gezondheid van deze professionals is verminderd.
 - Naasten van mensen met een verstandelijke beperking ervaren sinds de coronacrisis geen verandering in hun eigen kwaliteit van leven. Bijna de helft van de naasten vindt dat de kwaliteit van leven van het familielid met een beperking verslechterd is.
 - Over de hele linie wordt nog minder gesport dan voor de crisis. Ook de topsportwereld is hard geraakt, zowel fysiek, mentaal als financieel.
- We werken nu aan een visualisatie, waarin we een overzicht geven van de effecten van coronacrisis en – maatregelen op de hele samenleving en op kwetsbare doelgroepen rond een aantal thema's, zoals mentale gezondheid, kwaliteit van leven, participatie en financieel rondkomen.
- De rapportages worden vanaf deze 7^e editie ook online gepubliceerd. Naar verwachting komt de rapportage in de week van 19 oktober online. De link volgt uiteraard!
- De 8^e editie van de rapportage wordt op 5 november opgeleverd. Daarin kijken we ook naar de geleerde lessen, op basis van de kennis die we tot nu toe in de rapportages vergaard hebben.

GZB (Gezondheidsbescherming)

Algemeen/CH

Waar ik vorige keer nog schreef dat er wat meer ruimte kwam om elkaar te ontmoeten op het RIVM, is het nu weer helemaal terug bij thuiswerken, tenzij.. Dit is een domper voor ons allemaal, want de behoefte om elkaar te zien is groot. En toch ben ik heel blij om te merken dat we ons direct weer flexibel opstellen en ons goed houden aan de nieuwe, oude maatregelen. We zien bij het RIVM, en ook binnen ons centrum, dat er mensen besmet raken met het corona-virus. Gelukkig heeft dat niet geleid tot besmettingen op het werk. Laat wel zien dat het echt belangrijk is dat mensen bij lichte klachten direct thuis blijven! Zelf was ik de afgelopen weken ook flink verkouden en ik merk ook dat juist bij de eerste klachten het best lastig is om niet naar het werk te gaan, en ook aan het einde. Wanneer ben je echt klachtenvrij? Maar liever iets teveel thuisblijven dan te weinig.

Ik had de afgelopen weken veel overleggen met de labraad. Zoals jullie allemaal weten lopen er veel projecten rondom de verhuizing. Het werk dat wij daarvoor moeten doen, wordt steeds meer en de deadlines zijn vaak heel kort. Knap hoe jullie dit elke keer weer voor elkaar krijgen! Samen met ^{10/20} en de afdelingshoofden zijn we in kaart aan het

brengen hoeveel werk er volgend jaar verwacht wordt van ons rondom de verhuizing. Vooral ook of we dat werk erbij kunnen doen, of dat het nodig is om tijdelijk extra mensen aan te nemen die het reguliere werk van met name de analisten over kunnen nemen zodat zij tijd en ruimte krijgen om zich met de verhuizing bezig te houden. Dat is niet een makkelijke puzzel, want werk overnemen gaat ook niet vanzelf. Naast de begroting, deze week vooral gesproken over de BEI 2.0 die we moeten vormgeven, de contourennota over de nieuwe labbeheerorganisatie, en het project kwaliteit. Stuk voor stuk, lastige onderwerpen, maar wel echt van belang.

En deze week heb ik het voorzitterschap van het operationele team Kritische Processen overgenomen van (10)(2e). 1x per 2 weken komt het OT/KP bij elkaar en dan spreken we over hetgeen de corona-pandemie betekent voor het werk van de kritische processen en labwerk in het algemeen. Bv of de aanvullende maatregelen op de labs voldoende zijn, de mogelijkheid om mensen uit de kritische processen intern te testen bij corona-klachten, de werkdruk, etc. Als voorzitter van dit overleg neem ik ook deel aan het COC (ja zo heet het echt ☺) – het coördinerend overleg corona, voorheen het CMT). Dit overleg wordt voorgezeten door (10)(2e) en alle voorzitters van de operationele teams nemen deel. Op die manier kunnen we snel actie ondernemen indien de situatie daar om vraagt.

En blij te zien dat er nog steeds hele mooie producten geleverd worden door ons. Elke keer lees ik met trots onze rapporten, artikelen, en andere producten. Product waar ik deze week zo van onder de indruk was is TPI.tv. Nog niet openbaar maar ik mocht de preview al zien. Gemaakt door aantal VTSers. Zodra het openbaar is, sturen we de link rond. Inspiratiebron voor andere projecten wat mij betreft!

BSI (Biologische geneesmiddelen, Screening en Innovatie)

Op 1-10-2020 is de screening op galactokinase (GALK) toegevoegd aan het Nederlandse neonatale screeningsprogramma. Samen met CvB, DVP en externe experts is hard gewerkt om de screening voor elkaar te krijgen. GALK is de eerste aandoening die in de zogenoemde tweede tranche van een grotere uitbreiding aan het screeningsprogramma wordt toegevoegd. In verband met de corona-pandemie is de toevoeging van de screening op SCID en MPS-I uitgesteld tot respectievelijk 1-1-2021 en 1-3-2021.

Vanuit GZB is meegewerkt aan de uitvoeringstoets over SMA die door CvB op 30-9-2020 aan de minister is aangeboden. Binnen GZB komt de focus nu meer te liggen op de validatie en implementatie van een screeningsmethode voor SMA.

EVG (effecten Volksgezondheid)

Begin volgend jaar zullen er metingen uitgevoerd worden bij proefpersonen voor het onderzoek GLUCOZOND. GLUCOZOND valt onder het SPR thema Blootstelling en Gezondheid. In dit onderzoek bekijken we of het voor de glucosespiegel uitmaakt op welk tijdstip van de dag je eet. Hiervoor zullen 24 gezonde proefpersonen (zonder diabetes) in totaal 10 dagen worden gevolgd. Zij dragen die 10 dagen een pleister met een glucosesensor op de arm die continue glucosewaarden meet. Ook krijgen deelnemers een

bewegingsmeter, en een eetschema met vastgestelde tijdstippen voor maaltijden en standaardsnacks. Er is goed nagedacht over het uitvoeren van het onderzoek op een manier die ook in corona-tijden verantwoord is. Bij het werven van proefpersonen denken we het eerst aan RIVMers en hun directe omgeving. Binnenkort volgt er daarom een oproep tot deelname aan het GLUCOZOND onderzoek. Meer informatie bij (10)(2e) (10)(2e).

PRS (Productsamenstelling)

Publicatie RIVM briefrapport “medicijnresten en waterkwaliteit, een update”

Op maandag 12 oktober verschijnt het RIVM briefrapport “Medicijnresten en waterkwaliteit, een update”. Het briefrapport bevestigt de negatieve consequenties van geneesmiddelgebruik op de waterkwaliteit. De bijdrage van PRS ligt vooral bij het in kaart brengen van de uitscheiding van receptgeneesmiddelen naar het riool. De verschijning is op de dag dat de minister I&W de nationale inzamelweek aftrapt voor ongebruikte medicijnen. Het dagblad Trouw besteedt maandag 12 oktober aandacht aan het rapport en heeft o.m. de hoofdauteur (10)(2e) geïnterviewd. Het briefrapport is een voorbeeld van een langdurige goede samenwerking tussen de M&V en V&Z op domein overstijgende problematiek.

Presentatie OMCL werkzaamheden

Peter heeft op 16 september op de “2020 APEC International Workshop on Food Safety and Threat from New Psychoactive Substances” een digitale lezing gegeven getiteld: “The analysis of falsified medicines, a perspective from the Dutch OMCL”. Er waren meer dan 150 deelnemers aanwezig, verreweg de meeste op digitale wijze.

(10)(2a)

(10)(2a)

Tijdens de eerste middag werden we door de voorzitter uitbundig geprezen om het vele en goede werk dat we al jaren op dit gebied doen. Er waren presentaties over heated tobacco products, e-sigaretten, smaakstoffen en marketing. Het RIVM heeft drie presentaties gegeven en ook een rol gespeeld in de review van andere background papers en het modereren van de sessies. (10)(2a)

(10)(2a)

(10)(2a)

(10)(2a)

Onze bijdragen:

- The attractiveness and addictive potential of Heated Tobacco Products (10)(2e) (10)(2e)
- Exploration of the methods available for the quantification of risk (10)(2e)
- Estimation of ENDS nicotine exposure relative to conventional cigarettes (10)(2e) (10)(2e)

VTS Vernieuwing Teststrategieën

Publicatie over nieuwe manier om carcinogeniteit van pesticiden te voorspellen

In de huidige wet- en regelgeving rondom het testen van carcinogeniteit van stoffen is vastgelegd dat chemische stoffen getest moeten worden in een 2 jaar durende studie in ratten en muizen. Deze aanpak kent diverse nadelen, waaronder beperkte relevantie voor de mens en het grote aantal proefdieren dat dit soort studies vereist. Een alternatieve

aanpak wordt verkend door (10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e) in het kader van het EPAA project 'Predicting the carcinogenic potential of agrochemicals'. In deze (ontwerp) aanpak worden korter durende toxiciteitsstudies (90 dagen) gecombineerd met *in vitro* en *in silico* technieken. In juni 2019 is deze aanpak besproken in een 2-daagse workshop, waaraan zo'n 30 experts vanuit overheid, bedrijven en NGOs deelnamen. De workshop was succesvol, werd erg gewaardeerd door de deelnemers en bracht voor het eerst de verschillende internationale initiatieven op dit vlak bij elkaar. De uitkomsten van de workshop zijn samengevat in een recente [publicatie](#) in Regulatory Toxicology and Pharmacology.

Onderzoek naar gezondheidseffecten van microplastics

Het ZonMW programma 'microplastics and health' loopt op zijn einde. In dit programma hebben 15 Nederlandse groepen onderzoek gedaan naar de mogelijk schadelijke effecten van microplastics op de humane gezondheid. Het RIVM was betrokken bij 3 projecten, waarvan 2 als trekker. Dit onderzoek wordt voortgezet in het project MOMENTUM. MOMENTUM bouwt voort op deze recente bevindingen, en heeft als doel effecten van MNPs op de gezondheid van de mens vast te stellen en uiteindelijk te voorkomen. Allereerst zullen methoden ontwikkeld worden om MNPs te analyseren en te meten in het menselijk lichaam. Daarnaast wordt onderzocht of MNPs opgenomen worden via luchtwegen en maag-darmkanaal en of ze in het brein of bij het ongeboren kind kunnen komen. Effecten van MNPs op ons afweersysteem zullen verder onderzocht worden, waarbij tevens nagegaan wordt of ziekteverwekkers, zoals bacteriën of virussen, op MNPs kunnen meeliften. De verkregen kennis zal bijdragen aan een gedegen integrale aanpak voor het voorspellen en voorkomen van mogelijke gezondheidseffecten door blootstelling aan MNPs. Het projectvoorstel is ingediend op 29 september en wordt getrokken door (10)(2e) IRAS en (10)(2e) (Deltares). Vanuit het RIVM zijn hierbij betrokken (10)(2e) (DMG), (10)(2e) (DMG), (10)(2e) (VSP), (10)(2e) (VSP), (10)(2e) (GZB) en (10)(2e) (GZB).

VPZ (Voeding, Preventie en Zorg)

Algemeen

Promotie (10)(2e) afgelopen dinsdag aan de VU Care to collaborate: integrating health and social care for older people living at home

(10)(2e) trad op bij de technische briefing Beleid en normering PFAS voor de Tweede Kamer. Vragen aan (10)(2e) gingen over de EFSA opinie die net gepubliceerd is over deze stoffen en het feit dat deze door RIVM wordt bekeken om te bekijken of deze gevolgd kan worden (ivm toepassing nieuwe methodiek/uitgangspunten door EFSA). Daarnaast was (10)(2e) (domein M&V-DMG) ook aanwezig voor de grond en water problematiek die rond PFAS speelt.

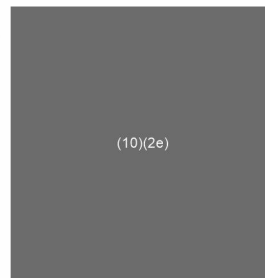
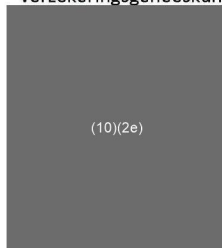
Promotie (10)(2e) op 13 oktober (VU): Green space, air pollution, traffic noise and children's health

We gaan een Mentimeter doen in afdelingen, twee onderwerpen: hoe ervaren medewerkers de (negatieve) berichtgeving rond RIVM/ thuiswerken: wat bevalt-wat minder en wat heb je nodig .

(10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e) zijn vorige week gestart met de (online) Buitenlandklas.

L&G

Vrijdag 2 oktober heeft het slotsymposium van de Kwaliteitstafel Bedrijfs- en Verzekeringsgeneeskunde plaatsgevonden. Vanaf juni 2018 is er met alle stakeholders gewerkt aan oplossingen voor het dreigende tekort aan bedrijfs- en verzekeringsartsen. Karin is hier secretaris van geweest. Vanwege de coronamaatregelen was het programma online (alleen de kerngroep en directie SZW was in de zaal aanwezig). De staatssecretaris van SZW, Bas van 't Wout, heeft per video een reactie gegeven op het advies dat we hebben opgesteld. Op de foto sta ik (10)(2e) met het advies aan de staatssecretaris en een magazine Waarde dat de meerwaarde van de bedrijfs- en verzekeringsartsen aangeeft. Ook de allereerste kennisagenda voor de bedrijfs-verzekeringsgeneeskunde tot stand gebracht. (10)(2e) inzet van hebben we en

Op 24 september heeft (10)(2e) haar proefschrift succesvol verdedigd. Omdat ze tevens een indrukwekkend proefschrift had, waarbij ze een grote diversiteit aan onderzoekstechnieken, werkzaamheden en publicaties heeft ze terecht het judicium Cum Laude ontvangen. Bravo voor (10)(2e)!

(10)(2e) en (10)(2e) zijn betrokken bij een SPR projectvoorstel (voor de periode 2021-2022) binnen het speerpunt DZP naar de toepassing en impact van de inzet van technologie in de thuiszorg, waaronder ook mantelzorgers.

De Hogeschool van Amsterdam heeft op haar website een [interview](#) met RIVM-lector (10)(2e) (10)(2e) (lectoraat Gezondheid en Omgeving) en WUR-collega (10)(2e) (10)(2e) gepubliceerd. Dit was gebaseerd op een nog te verschijnen artikel, in review bij Health Promotion International, over bewonersinitiatieven in aandachtswijken in coronatijd. Het stuk op de HvA website was aanleiding voor interviews met [EenVandaag](#) en de [NOS](#).

KZG

Steeds meer Nederlandse reizigers worden tijdens hun reis op een tropische bestemming gebeten door een hond (of ander dier). I.v.m het risico op rabiës leidt dit tot extra vaccinaties tegen rabiës in het buitenland en soms zelfs tot repatriëring. Samen met Eurocross, LCI en LUMC is onderzocht of het kosteneffectief is reizigers vaker voorafgaand aan de reis in Nederland te vaccineren tegen rabiës. Dit is niet het geval. Deze studie is gepubliceerd in Eurosurveillance, eind september, rond wereldrabiësdag. *Rabies vaccination strategies in the Netherlands in 2018: a cost evaluation*. Suijkerbuijk AW, Mangen MJ, Haverkate MR, Luppino FS, Bantjes SE, Visser LG, Swaan CM, Ruijs WL, Over EA. Euro Surveill. 2020 Sep;25(38).

VVH

Op maandag 28 september vond de eerste bijeenkomst van het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Chemie (SO-VC) plaats op het RIVM. Dit overleg is opgericht n.a.v. een aanbeveling van de Onderzoeksraad voor Veiligheid en heeft als doel opkomende voedselveiligheidsrisico's tijdig in beeld te brengen. Aan het SO-VC nemen RIVM, WFSR, NVWA, Ctgb en CBG deel. Op 28 september was de eerste bijeenkomst van het SO-VC. We hebben met elkaar kennis gemaakt en de gang van zaken besproken. Daarnaast zijn er door verschillende partijen signalen ingebracht, die signalen zijn besproken voor nadere duiding. Vanuit VVH nemen (10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e) deel aan het SO-VC. (10)(2e) voert tevens het secretariaat van het SO-VC. Collega's die signalen opvangen over nieuwe of opkomende risico's in voedsel, kunnen deze bij (10)(2e) inbrengen. Het volgende overleg zal zijn op 9 november.